

Izvedbeni plan nastave (*syllabus*)

Sastavnica	Odjel za arheologiju					akad. god.	2021./2022.				
Naziv kolegija	BIZANT NA ISTOČNOM JADRANU					ECTS	4				
Naziv studija	Arheologija										
Razina studija	☐ preddiplomski		☒ diplomski		☐ integrirani		☐ poslijediplomski				
Godina studija	☒ 1.		☐ 2.		☐ 3.		☐ 4.	☐ 5.			
Semestar	☒ zimski ☐ ljetni		☒ I.		☐ II.		☐ III.	☐ IV.	☒ V.		☐ VI.
Status kolegija	☐ obvezni kolegij		☒ izborni kolegij		☐ izborni kolegij koji se nudi studentima drugih odjela			Nastavničke kompetencije	☐ DA ☒ NE		
Opterećenje	30	P	15	S	/	V	Mrežne stranice kolegija		☒ DA ☐ NE		
Mjesto i vrijeme izvođenja nastave	Utorak, 13.00-16.00 (uč. 013)					Jezik/jezici na kojima se izvodi kolegij			hrvatski		
Početak nastave	26. 10. 2021.					Završetak nastave			28. 1. 2022.		
Preduvjeti za upis	Nema										
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Tomislav Fabijanić										
E-mail	tfabijan@unizd.hr					Konzultacije	Ponedjeljak, 10.00-12.00				
Izvođač kolegija	Doc. dr. sc. Tomislav Fabijanić										
Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja		☒ seminari i radionice		☐ vježbe			☐ obrazovanje na daljinu		☐ terenska nastava	
	☐ samostalni zadaci		☐ multimedija i mreža		☐ laboratorij			☐ mentorski rad		☐ ostalo	
Ishodi učenja kolegija	Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija studenti će moći: - poznavati povijesni razvoj Bizanta kroz najvažnije povijesne i arheološke izvore; - povezati povijesne činjenice i prepoznati osobitosti povijesnih i stilskih razdoblja; - raspravljati o razvoju bizantske vojne i sakralne arhitekture, urbanizmu, različitim vidovima bizantske umjetnosti (skulpturi, slikarstvu, umjetničkom obrtu i dr.) i obrtništa (lončarstvo, staklarstvo, kameno klesarstvo, zlatarstvo i dr.); - prepoznavati bizantsku sitnu (pokretnu) arheološku građu: uporabni i liturgijski predmeti, novac itd.; - samostalno koristiti relevantnu znanstvenu i stručnu literaturu.										
Ishodi učenja na razini programa	Na diplomskom studiju arheologije razvijaju se specijalistička znanja te se u potpunosti ovladava metodologijom znanstvenog rada i arheoloških istraživanja. Time su diplomirani arheolozi sposobni osmišljavati rad ili sudjelovati u radu znanstvenih, muzejskih, kulturnih i inih institucija. Kolegij pridonosi ishodištima učenja jer omogućuje studentima da mogu vršiti znanstvenu i stručnu obradu arheološkog materijala dotične										

¹ Riječi i pojmovni sklopovi u ovom obrascu koji imaju rodno značenje odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

	vremenske i kulturne epohe te argumentirati zaključke, predstaviti i popularizirati suvremene arheološke trendove i dostignuća u stručnim i laičkim krugovima kao i valorizirati znanstvenu, stručnu i popularno-znanstvenu literaturu.				
Načini praćenja studenata	☒ pohađanje nastave	☐ priprema za nastavu	☐ domaće zadaće	☐ kontinuirana evaluacija	☐ istraživanje
	☐ praktični rad	☐ eksperimentalni rad	☐ izlaganje	☐ projekt	☒ seminar
	☐ kolokvij(i)	☐ pismeni ispit	☒ usmeni ispit	☐ ostalo:	
Uvjeti pristupanja ispitu	Da bi ostvarili pravo na pristupanje ispitu studenti su dužni pohađati 50% predavanja i 75% seminara, održati seminar te predati pozitivno ocijenjen seminarski rad u pisanom obliku i u obliku .ppt prezentacije.				
Ispitni rokovi	☒ zimski ispitni rok		☐ ljetni ispitni rok	☒ jesenski ispitni rok	
Termini ispitnih rokova	U 1. i 3. tjednom ispitnog roka		/	U 1. i 3. tjednu ispitnog roka	
Opis kolegija	Kolegij je usmjeren prema prostoru istočne obale Jadrana, njegovom neposrednom zaleđu, kao i rubnim regijama uokolo Sredozemlja. U okviru kolegija promatra se profano (kasta) i sakralno graditeljsko naslijeđe, sitna materijalna kultura, hagionimija, numizmatika, ustroj maritimnog „limesa“, organizacija prostora, prometne pravce (pomorske i kopnene), urbano naslijeđe, itd. Kolegij usmjerava posebnu pozornost prema ranobizantskoj epohi koja seže do završetka vladavine cara Heraklija (641.) pa na taj način predstavlja prijelomno i važno razdoblje iz kasne antike u hrvatsko rano srednjovjekovlje. Međutim, ukratko će se prikazati i srednjobizantsko kao i kasnobizantsko razdoblje.				
Sadržaj kolegija (nastavne teme)	<p>PREDAVANJA:</p> <ol style="list-style-type: none">1. UVOD2. BIZANTOLOGIJA I NJEZIN RAZVOJ3. POVIJESNI RAZVOJ BIZANTA(RANOBIZANTSKO RAZDOBLJE)4. POVIJESNI RAZVOJ BIZANTA(SREDNJBIZANTSKO RAZDOBLJE)5. POVIJESNI RAZVOJ BIZANTA(KASNOBIZANTSKO RAZDOBLJE)6. ISTOČNOJADRANSKI PLOVNI PUT; TZV. „MARITIMNI LIMES“7. UTVRDE I POSTAJE ISTOČNOJADRANSKE POMORSKE RUTE U RANOBIZANSTSKOM RAZDOBLJU8. BIZANTSKE POJASNE KOPČE9. BIZANSTKI NAKITI OSTALI OBLICI „ARTES MINORES“10. BIZANTSKA NUMIZMATIKA11. BIZANTSKA UMJETNOST12. BIZANTSKA SAKRALNA ARHITEKTURA 113. BIZANTSKA SAKRALNA ARHITEKTURA 214. BIZANTSKI GRAD15. ZAKLJUČNO PREDAVANJE, PRIPREMA ZA ISPIT <p>SEMINARI:</p> <ol style="list-style-type: none">1. UVOD2. BIZANTOLOGIJA U HRVATSKOJ3. JUSTINIJAN I4. IV KRIŽARSKI RAT I LATINSKO CARSTVO5. PAD BIZANTA6. NOVIJA ISTRAŽIVANJA LOKALITETA NA TZV. BIZANTSKOM „MARITIMNOM LIMESU“7. REZULTATI ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA TURETEI TARCA NA OTOKU KORNATU8. RANOBIZANSTKE POJASNE KOPČE – KONTEKST NALAZA				

	<p>9. BIZANTSKI NAKIT U STAROHRVATSKIM GROBOVIMA 10. SKUPNI NALAZI BIZANTSKOG NOVCA NA ISTOČNOJ OBALI JADRANA I NJEZINOM ZAOTALJU 11. BIZANTSKE IKONE I IKONOKLAZAM 12. CRKVA SVETESOFIJEU CARIGRADU 13. EUFRAZIJEVA BAZILIKA U POREČU 14. BIZANTSKIGRADNA ISTOČNOJ OBALI JADRANA 15. ZAKLJUČAK; PRIPREMA ZA ISPIT</p>
Obvezna literatura	<p>ANČIĆ, M., Imperij na zalasku: Nestanak bizantske vlasti na istočnoj obali Jadrana u 9.stoljeću; Radovi zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, sv.41, Zadar, 1999., 1.-20. BALDINI LIPPOLIS, I., L'oreficeria dell'impero di Costantinopoli tra IV e VII secolo, Bari, 1999. BRUSIĆ, Z., Starokršćanski sakralni objekti uz plovnu rutu istočnom obalom Jadrana, Diadora,15, Zadar, 1993, 223-233. BURIĆ, T., Arheološki tragovi kasnobizantske epohe na istočnoj obali Jadrana (Vladavina Emanuela I. Komnena), Diadora, 16-17, Zadar, 1995, 368-369. CORMACK, R., Byzantine art, Oxford 2000. ĆURČIĆ, S., Architecture in the Balkans from Diocletian to Sulejman the Magnificent, Yale University Press, 2010. DEMORI STANIČIĆ, Z., Javni kultovi ikona u Dalmaciji, Split 2017. FABIJANIĆ, T., Pojasne kopče i pređice od 5. do 7. st. na području rimske provincije Dalmacije, magistarski rad, Zagreb 2004. FERLUGA, J., Vizantinska uprava u Dalmaciji, Beograd, 1957. GOLDSTEIN, I., Bizant na Jadranu: od Justinijana I. do Bazilija I., Zagreb 1992. GOLDSTEIN, I., Bizantska vlast u Dalmaciji od 1165.-1180. godine, Radovi zavoda za hrvatsku povijest, 30, Zagreb, 1997, 9-27. GOLDSTEIN, I., Hrvati, hrvatske zemlje i Bizant, Zagreb 2003. GRIERSON, P., Byzantine Coinage, Dumbarton Oaks, 1999. GUNJAČA, Z., Kasnoantička fortifikacijska arhitektura na istočnojadranskom priobalju i otocima, Materijali, 22, Novi Sad, 1986, 124.-134. ISTOČNI JADRAN I BIZANT (katalog izložbe; ur. A. Milošević), Split 2018. KRAUTHEIMER, R., Early Christian and Byzantine Architecture, Yale University Press, 1984. LAWRENCE, A. W., A Skeletal History of Byzantine Fortifications, Annual of British School at Athens, 78, London, 1983, 174-219. OSTROGORSKI, G., Povijest Bizanta (324.-1453.), Zagreb 2002. PETRINEC, M., O pojedinim predmetima bizantske provenijencije na istočnoj obali Jadrana, Starohrvatska prosvjeta, 3. ser.,41, Split, 2014, 64-98. PITEŠA, A., Brončani križevi relikvijari-enkolpioni iz ranosrednjovjekovne zbirke Arheološkog muzeja u Splitu, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, 90-91, Split 1999, 295-347. PRELOG, M., Eufrazijeva bazilika u Poreču, Zagreb, 1986. RADIĆ ROSSI, I., FABIJANIĆ, T., Kurnatski vremenoplov. Arheološka istraživanja Turete i Tarca, Šibenik 2017. RAPANIĆ, Ž., Od carske palače do srednjovjekovne općine, Split 2007. RAPANIĆ, Ž., Prilog proučavanju kontinuiteta naseljenosti u salonitanskom ageru u ranom srednjem vijeku, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, 74, Split 1980, 189-218. SUIĆ, M., Antički grad na istočnom jadraniu, II. izmjenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2003. SUIĆ, M., Bizantski limes na istočnoj obali Jadrana, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 35, Split, 1995, 133-144. ŠEPAROVIĆ, T., Nove spoznaje o nalazima ranosrednjovjekovnog novca u južnoj Hrvatskoj, Starohrvatska prosvjeta, 3. ser., 30, Split 2003, 127-137. TALBOT RICE, D., Bizantska umjetnost, Rijeka, 1970. TOMIČIĆ, Ž., Prinos Aserije poznavanju organizacije Dalmacije u epohi cara</p>

	<p>Justinijana, Asseria, 8, Zadar, 351-400. VINSKI, Z., Kasnoantički starosjedioci u salonitanskoj regiji prema arheološkoj ostavštini predslavenskog supstrata, Vjesnik za historiju i arheologiju dalmatinsku, 69, Split, 1974, 5-86. ZANINI, E., Introduzione all'archeologia bizantina, Roma 1995.</p>
Dodatna literatura	<p>BABIĆ, B., Византија и Босна [Bizant i Bosna], Banja Luka 2016. BELOŠEVIĆ, J., Bizantske naušnice grozdolika tipa iz starohrvatskih nekropola ranog horizonta na području Dalmacije, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, 23(10), Zadar, 1984, 41-59. BIKIĆ, V., Vizantijski nakit u Srbiji, Modeli i nasleđe, Beograd 2010. BRANDT, M., Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka, Zagreb, 1995. BROGIOLO, G., DELOGU, P.(ur.), L'Adriatico dalla tarda antichità all'eta carolingia, Firenze 2005. BUDAK, N., Hrvatska i Bizant u 10. stoljeću, Tabula, 12, Pula, 2014. CAMBI, N., Antika, Zagreb 2002. CIGLINEČKI, S., Justinijanovo utvrđivanje Ilirika, Archaeologia Adriatica, 3, Zadar, 2009, 205-222. DZINO, D., Becoming Slav, becoming Croat, Brill, 2010. FABIJANIĆ, T., Nova razmatranja o ranobizantskim pojasnim kopčama tipa Bologna/Balgota, Archaeologia Adriatica 2, Zadar, 2008., 129.-139. GOLDSTEIN, I., Funkcija Jadrana u ratu Bizantskog carstva protiv Ostrogota 535-555, Radovi Zavoda za hrvatsku povijest, 37, Zagreb, 2005, 23-34. IVANČEVIĆ, R., Bizant i Zapad: morfološka i strukturalna analiza stila, Hortus Artium Medievalium, 4, Zagreb, 1998. JAKŠIĆ, N., Solidus romanatus na istočnoj jadranskoj obali, Starohrvatska prosvjeta, 12, Split, 1982, 173-184. JARAK, M., O karolinškim i bizantskim utjecajima u starohrvatskoj arhitekturi Trpimirova doba, Opuscula archaeologica, 22, Zagreb, 1998, 119-128. JOVIĆ, V., Razvoj grada od kasne antike prema srednjem vijeku: Dubrovnik, Split, Trogir, Zadar - stanje istraženosti, Archaeologia Adriatica, 5, Zadar, 2011., 151-196. KATIĆ, M., Nova razmatranja o kasnoantičkom gradu na Jadranu, Opuscula Archaeologica, 27, Zagreb, 2003, 523-528. KLAJČIĆ, N., PETRICIOLI, I., Zadar u srednjem vijeku do 1409., Zadar 1976. KONSTANTIN PORFIROGENET, O upravljanju Carstvom (prijevod: N. Tomašić), Zagreb 2003. LIEBESCHUETZ, W., Decline and Fall of the Roman City, Oxford 2001. LUPIS, V.B., O kasnobizantskim zlatarskim likovnim utjecajima u Dubrovniku, Starohrvatska prosvjeta, 3. ser., 34, Zagreb, 2007, 355-377. MANGO, C., Byzantine architecture, Milano, 1978. MARASOVIĆ, T., Dalmatia praeromanica, Split, 2008-2013. (odgovarajuća poglavlja) MAROVIĆ, I., Ostava bizantskih zlatnika iz Narone, Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, 99, Split, 2006, 235-252. MAROVIĆ, I., Novac Romana III Argira u Arheološkom muzeju u Splitu, Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, 99, Split 2006, 275-297. MILOŠEVIĆ, A., Ranosrednjovjekovna sjekira iz Vedrina i drugi nalazi sjekira tog vremena na području Hrvatske, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 20, Zagreb, 1987. MIMICA, B., Numizmatika na povijesnom tlu Hrvatske, Rijeka 1992. NEW CAMBRIDGE MEDIEVAL HISTORY, vol. 1-5 (odgovarajuća poglavlja). OBOLENSKY, D., The Byzantine Commonwealth. Eastern Europe 500-1453. History of civilisation, Phoenix press, 2000. PETRICIOLI, I., „Toreta“ na otoku Kornatu, Adriatica praehistorica et antiqua, Zagreb 1970, 717-725. PETRINEC, M., Groblja 8. do 11. stoljeća na području ranosrednjovjekovne hrvatske države, Split 2009. RAPANIĆ, Ž., Dalmatinski grad i zaleđe u ranom srednjem vijeku, Split 2017. ŠPEHAR, P., Late Antique and Early Byzantine Fortifications in Bosnia and Herzegovina, Höhensiedlungen zwischen Antike und Mittelalter – RGA-E Band 58, 559-594.</p>

	<p>TOMIČIĆ, Ž., Arheološka svjedočanstva o ranobizantskom vojnom graditeljstvu na sjevernojadranskim otocima, Prilozi, 5-6, Zagreb, 1990, 29-53.</p> <p>TOMIČIĆ, Ž., Materijalni tragovi ranobizantskog vojnog graditeljstva u Velebitskom podgorju, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 23, Zagreb, 1990, 139-162.</p> <p>VICELJA-MATIJAŠIĆ, M., Istra i Bizant: neki povijesno-ikonografski aspekti u interpretaciji umjetnosti 6. stoljeća u Istri, Rijeka, 2007.</p> <p>VINSKI, Z., Krstoliki nakit epohe seobe naroda u Jugoslaviji, Vjesnik Arheološkog muzeja, 3, Zagreb, 1968, 103-151.</p> <p>ZANINOVIĆ, M., Ranokršćanske crkve kao postaje plovnaoga puta duž istočnog Jadrana, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, 86, Split, 1993, 125-146.</p> <p>ZMAIĆ, V., Bizantski srednjovjekovni brodolomi u podmorju istočnog Jadrana, Histria antiqua, 21, Pula 2012.</p>					
Mrežni izvori						
Provjera ishoda učenja (prema uputama AZVO)	Samo završni ispit					
	☐ završni pismeni ispit		☒ završni usmeni ispit		☐ pismeni i usmeni završni ispit	
	☐ samo kolokvij/zadaće	☐ kolokvij / zadaća i završni ispit	☒ seminarski rad	☐ seminarski rad i završni ispit	☐ praktični rad	☐ drugi oblici
Način formiranja završne ocjene (%)	80% završni usmeni ispit, 20% seminarski rad					
Ocjenjivanje kolokvija i završnog ispita (%)	0-59	% nedovoljan (1)				
	60-69	% dovoljan (2)				
	70-79	% dobar (3)				
	80-89	% vrlo dobar (4)				
	90-100	% izvrstan (5)				
Način praćenja kvalitete	☒ studentska evaluacija nastave na razini Sveučilišta ☐ studentska evaluacija nastave na razini sastavnice ☐ interna evaluacija nastave ☒ tematske sjednice stručnih vijeća sastavnica o kvaliteti nastave i rezultatima studentske ankete ☐ ostalo					
Napomena / Ostalo	<p>Sukladno čl. 6. <i>Etičkog kodeksa</i> Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, „od studenta se očekuje da pošteno i etično ispunjava svoje obveze, da mu je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponaša civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda“.</p> <p>Prema čl. 14. <i>Etičkog kodeksa</i> Sveučilišta u Zadru, od studenata se očekuje „odgovorno i savjesno ispunjavanje obveza. [...] Dužnost je studenata/studentica čuvati ugled i dostojanstvo svih članova/članica sveučilišne zajednice i Sveučilišta u Zadru u cjelini, promovirati moralne i akademske vrijednosti i načela. [...]</p> <p>Etički je nedopušten svaki čin koji predstavlja povredu akademskog poštenja. To uključuje, ali se ne ograničava samo na:</p> <ul style="list-style-type: none">- razne oblike prijave kao što su uporaba ili posjedovanje knjiga, bilježaka, podataka, elektroničkih naprava ili drugih pomagala za vrijeme ispita, osim u slučajevima kada je to izrijeком dopušteno;- razne oblike krivotvorenja kao što su uporaba ili posjedovanje neautorizirana materijala tijekom ispita; lažno predstavljanje i nazočnost ispitima u ime drugih studenata; lažiranje dokumenata u vezi sa studijima; falsificiranje potpisa i ocjena; krivotvorenje rezultata ispita“. <p>Svi oblici neetičnog ponašanja rezultirat će negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se</p>					

Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru.

U elektronskoj komunikaciji bit će odgovarano samo na poruke koje dolaze s poznatih adresa s imenom i prezimenom, te koje su napisane hrvatskim standardom i primjerenim akademskim stilom.

U kolegiju se koristi Merlin, sustav za e-učenje, pa su studentima/cama potrebni AAI računi.